

ΣΕΛΙΔΟΔΕΙΚΤΕΣ

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΘΗΝΑΚΗ

**Τα ερείπιά μας
και των άλλων**



ΧΟΥΑΝ ΜΑΡΣΕ
Σεργιάνι στο Γκιναρντό
 μτφρ.: Μαρία Παλαιολόγου
 εκδ. Πατάκη, σελ. 148

Μετά τον «Πέδρο Πάραμο» του Χουάν Ρούλφο (μτφρ. Εφη Γιαννοπούλου, επίμ. Κάρλος Φουέντες, εκδ. Πατάκη 2005), έμοιαζε δύσκολο να βουλευτείς αναγνωστικά με ένα έργο-βόλτα σε εσωτερικά αλλά και εξωτερικά τοπία. Προ ολίγου καιρού, το κατάφερε, με συγκινητική επιτυχία, ο Βόλφγκανγκ Χέρντορφ με το «Βερολίνο, γεια» (μτφρ. Απόστολος Στραγαλινός, εκδ. Κριτική 2015), ενώ το μυθιστόρημα του Χουάν Μαρσέ, «Σεργιάνι στο Γκιναρντό», έρχεται για να συμπληρώσει το ράφι με τα κείμενα για το πώς είναι να περιφέρεσαι ανάμεσα στα αντικείμενα και τα πολύ προσωπικά σου χαλάσματα. Ο Χουάν Μαρσέ, με το «Γερό Στομάχι», έναν νυν ευαίσθητο αστυνόμο της Βαρκελώνης, κάνει ένα αληθινό σεργιάνι στην ισπανική μητρόπολη, αρχής γενομένης από την 8η Μαΐου 1945, οπότε υποχώρησε το ναζιστικό «κακό». Ο αστυνόμος συνοδεύει, με πολλή υπομονή και άλλη τόση επιμονή, την ορφανή και «άγρια» Ροσίτα στο νεκροτομείο, ώστε να αναγνωρίσει το πτώμα του βιαστή της. Η Ροσίτα είναι ένα κράμα ταπεινωμένου, ενστικτώδους, οργισμένου και στο χείλος του γκρεμού προσώπου, που κουβαλάει μαζί της μία εικόνα της Παναγίας, σε ένα αφηγηματικό τρικ του Μαρσέ να καταδείξει τα φαινόμενα που απατούν και τις εσωτερικές συγκρούσεις που φέρει στους ώμους του κάθε άνθρωπος - πόσω μάλλον η Ροσίτα, παραδουλεύτερα και παραπαίδη σε αστικά σπίτια της Βαρκελώνης. Η διαδρομή ως το νεκροτομείο δεν είναι απλή ούτε για τον (άτεκνο) αστυνόμο ούτε για το ορφανό κορίτσι. Σε μία απόπειρα να καθυστερήσει τη συνάντησή της με τα υπολείμματα του «τέρατος», η Ροσίτα απαιτεί και καταφέρνει να σταματήσει σε κάθε σπίτι όπου εργάζεται και να ζητήσει τα χρήματά της, να πάρει αυτά που ο κόσμος της οφείλει. Αυτή η σωματικά εξαντλητική διαδρομή είναι και το κερδισμένο στοιχείο ενός αφηγητή, ο οποίος καταγράφει μια μεταπολεμική πόλη με τον δικό της υπόκοσμο, τα δικά της ξέφτια, τα σκοτεινά και τα ημιφωτισμένα μέρη της, την αρχιτεκτονική και τη λυπημένη της ιστορία. «Ο μεγαλύτερος Ισπανός συγγραφέας της εποχής μας», κατά τον Αντουνες, στο μυθιστόρημα αυτό δεν «κάνει» Ιστορία, αλλά μία χαρτογράφηση του κόσμου που υπάρχει σε σύγκριση με εκείνον που, τελικά, προσλαμβάνεται - από τους ήρωες και από τον αναγνώστη. Πολιτικός ως το μεδούλι, ο Χουάν Μαρσέ σχολιάζει - με τα δικά του, εκκλησιαστικά λογοτεχνικά εργαλεία - μια πόλη που σπαράζει, δύο πρωταγωνιστές που μπλέκονται δραματικά με τη φρίκη, με τα άδυτα της μνήμης και με την ελπίδα για ένα αύριο που δεν θα είναι «έτσι». Η επιλογή του ανοιξιάτικου απογεύματος γι' αυτό το σεργιάνι έχει κι αυτή το δικό της βάρος. Ούτε φως ούτε σκοτάδι - ούτε κόλαση ούτε παράδεισος. Κι ακόμη παραπέρα: αυτό το απόγευμα είναι το μεταίχμιο της Ιστορίας, είναι η ίδια η προσδοκία για έναν καινούργιο κόσμο, χωρίς θηριωδίες και αίμα - δύσκολο για την Ισπανία, όπως θα φροντίσει να μας δείξει ο Φράνκο τα επόμενα χρόνια, σε μια χώρα που βγήκε ματωμένη από τον Εμφύλιο και τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αστικό και, μαζί, υπαρκτικό μυθιστόρημα, το «Σεργιάνι στο Γκιναρντό» είναι, το δίχως άλλο, μία βόλτα στα σκοτάδια της μανίας, όποιος μανίας, του ανθρώπου να καταστρέφει και να αυτοκαταστρέφεται, δοσμένη στα ελληνικά από ένα μεταφραστικό χέρι που σεβάστηκε τον αναγνώστη.